

DRAGO ULAGA, TEORIJA TELESNE VZGOJE IN ŠPORTNEGA TRENIRANJA, Mladinska knjiga, Ljubljana 1959. Mladinska knjiga je zadnje čase spravila med ljudi lepo število mikavnega športno-planinskega čtiva. (Trije zadnji problemi Alp, Anapurna, Vihar nad Aconcagua, Vzponi v Everestu), zdaj pa je v zbirki »Priroda in ljudje« izšla knjiga, na katero smo že dolgo čakali. Znani športni strokovnjak, neutrudni javni delavec na področju telesne vzgoje in publicist prof. Drago Ulaga je izdal teorijo tiste dejavnosti, ki se ji že desetletja vztrajno posveča, zbral v knjigi svoje bogate izkušnje in posređoval še najboljša dognanja iz domače in tuje strokovne literature. Športnim aktivistom, novinarjem, mladini in njenim vzgojiteljem bo prav prišlo sleherno poglavje, ker je vsebinsko temeljito, poleg tega pa metodično pregledno in sistematično obdelano. Ulaga nam najprej podaja razvoj telesne kulture od najstarejših do modernih časov. Planinci bodo z zadoščenjem brali, da je planinstvo in alpinistiko uvrstil med športe in njuni zgodovini posvetil v strnjeni besedi eno stran. Poleg tega obravnava v zelo instruktivnem poglavju še švedsko gimnastiko, Tyršev sistem, ritmično gimnastiko, športno gibanje, olimpižem in razvoj inštitutov za telesno vzgojo.

Naslednja poglavja odkrivajo kompleksno znanost o telesni kulturi. Lahko bi rekli, da bi morale biti te stvari vademecum modernega človeka, čigar izobrazbe si ne moremo zamisliti brez poznavanja osnovnih pojmov o telesni kulturi, utrjevanju, telesnih vajah, telesni izobrazbi in vzgoji, gimnastiki, športu, treningu, torej o stvareh, ki predstavljajo velik in važen del naše zavesti. Slede poglavja o vplivu telesnih vaj na človeški organizem, poglavje, ki temelji na izsledkih biologije, fiziologije in psihologije, nato poglavje o smotrni uporabi telesnih vaj, ki temelji na psihologiji in pedagogiki. Za pedagoge in za telesno vzgojne aktiviste in za razne društvene delavce je dragoceno poglavje o gibalnih potrebah na raznih starostnih stopnjah, saj velja dandanes načelo: Telesne vaje vse od detinstva do pozne starosti, saj delo razvija organe in jih tudi ohranja.

Preko poglavja o ženski telesni vzgoji prehaja avtor na metodiko telesne vzgoje in športnega treniranja, kar je še posebno dragoceno, saj vemo, kako je ravno od

metodike odvisno, ali bo mladina z veseljem sprejemala telovadne ure in športne ure. Metodične napake športnih učiteljev so čestokrat vzrok slabih rezultatov telesne vzgoje. Dolgoletni praktik profesor Ulaga govori v lepi, živahni besedi o učnem postopku od psihofizične priprave do ugotavljanja uspeha, o metodičnih navodilih, ki so sicer konstantna, ki pa se jih vendarle nikoli dovolj natančno ne držimo. Za profesorje in učitelje telovadbe so dragoceni napotki v poglavju o šolski telesni vzgoji, o shemi vadbene ure, o uri telesne vzgoje v različnih pogojih, pri čemer naj posebej opozorimo na šolske izlete in športne dneve in na sistematično, vendar ne mehanično ocenjevanje telesne vzgoje v šoli. Zaključni del te dragocene knjige je posvečen tekmovalnemu športu. Poglavje uvaja traktat o problematiki in pomenu tekmovalnega športa, nato pa avtor razpravlja o telesni konstituciji, o specializaciji in športnem režimu življenja, o utrujenosti in obnovi zmogljivosti, o letnem ciklusu treniranja, o posameznih urah treniranja in kontrolnih pregledih tekmovalcev. Za vsakega, ne samo za športne učitelje je poučno poglavje o trenerju kot učitelju, kot vzgojitelju in organizatorju.

Lepo uslugo je bralcem in praktikom naredil avtor s priložo, v kateri je zbral tujke, strokovne izraze, gesla in kratice. Strokovna terminologija športne kulture kaže, kako je tudi šport ena od zedinjevalnih sil našega planeta, in to ne ena od zadnjih. Končno je svojemu delu priložil avtor še seznam slovenske, srbohrvatske in tuje literature.

Založba Mladinske knjige je poskrbela za lepo opremo, spričo tehtnosti pa bi knjiga zaslužila trpežnejši papir.

T. O.

POROČILA — Acta Carsologica II, Slovenska akademija znanosti in umetnosti, razred IV, Inštitut za raziskovanje krasa. Ljubljana, 1959.

Po večletnem presledku je na knjižnem trgu zopet zvezek Speleoloških razprav in poročil, ki jih je s sodelovanjem V. Bohinca in R. Savnika uredil akademik J. Hadži.

Zvezek je precej obširen in zanimiv. V prvem delu, med Razpravami čitamo D. Kuščerja, R. Savnika in J. Gantarja razpravo o edinstveni aragonitni jami na Slovenskem — Ravenski jami pri Cerknem. Jama je obdelana zgodovinsko, morfološko in genetsko, geološko in mi-

neraloško. Sledi I. Gamsa študija H geomorfologiji kraškega polja Globoda in okolice. Zanimiva je tudi Kuščerjeva geološka študija o Lubniškem Kevdercu. E. Pretner, eden najboljših poznavalcev slovenskega krasa in njegove favne je prispeval Doneske k poznavanju rodu Aphaenopsis J. Müller. Kot gost pa je prispeval razpravo o Verhaeffodesmus n. g. fragilipes n. sp., jamskem diplopodu iz Istre K. Strasser.

Med poročili je prvi R. Savnik in J. Gantarja članek o Kraškem podzemlju na Idrijskem. Sledi I. Michlerja in F. Kribarja Prispevek k poznavanju podzemeljske Pivke. Prispevek je rezultat opazovanj in številnih ekskurzij in obiskov tega dela sistema podzemeljske Pivke. Kot gost je D. Manakovik prispeval opis Peštere Dona Duka iz Žedena v Makedoniji. F. Jenko poroča o raziskavanjih podzemeljskih voda na slovenskem krasu, F. Leben pa poroča o dosedanjih arheoloških najdbah v jamah okoli Divače.

Od bioloških poročil sta S. Groma Prispevek k poznavanju flore v sistemu Škocjanskih jam in E. Pretnerja o rodu Ceuthmonocharis Jeannel.

Zvezek je soliden prispevek poznavanju klasičnega krasa. V kratkem se menda obeta veren naslednik.

D. Novak

REŽKOVI KNJIGI... NA ROB

Prišla mi je v roke knjiga Borisa Režka »STENE IN GREBENI«, kjer avtor razpravlja o razvoju planinstva in alpinistike v Kamniških planinah od njegovega početka do druge svetovne vojne.

Na široko in podrobno opisuje »nekatera« del »nekaterih« alpinistov zadnje predvojne generacije. Mojster peresa in alpinistike je torej tu imel priložnost razpisati se.

Tudi mi Kamničani smo zapisali nekaj malega v zgodovino kamniškega alpinizma, — nekaj malega pravim, — a to je vsaj resnično!

Resnična je za nas rešitev problema prve smeri v severozapadni steni Rzenika, resnična je druga smer in resnična je tretja smer — vse tri so izvršili kamniški alpinisti, — četrta pa čaka nekoga, ki si bo upal tvegati, da reši po Režku zasanjani problem.

Za nas so bile tiste tri smeri lepe, prelepe in s ponosom se spominjamo na to, saj nas je vodila od vstopa do vrha lastna volja in želja po pravem alpinističnem doživetju in ne trmasta zaletelost, riniti v nesmiselni problem nekoga, ki si je vtepel v glavo, da moramo usmer-

jati svoje stopinje prav po njegovem diktatu.

V letih sva že, dragi Režek, in navsezadnje stari ne moremo prezreti dejstva, da nas je današnja alpinistična mladina s svojimi deli že prerasla in si — čeprav mimo tvojega takozvanega problema v severozapadni steni Rzenika, ki ga imenuješ prag v šesto stopnjo, — utrla pot v VI⁺ v domačih in inozemskih gorah.

Drugega bi ob robu tistih nekaj vrstic, s katerimi sem po Režku zapisan v zgodovino slovenskega alpinizma v Kamniških planinah — ne imel povedati. —

Le prav na koncu koncev še z resnično zavestjo poudarjam, da Planinska zveza Slovenije in Planinski savez Jugoslavije s svojimi najvišjimi odlikovanji nista nagrajevala »šarlatana«. —

Pavel Kemperle

OESTERREICHISCHE TOURISTEN-ZEITUNG — Obvestila Avstrijskega turist. kluba. Dunaj, september, oktober 1959. 72. letnik. Tudi ta izhaja na osmih straneh, od katerih je tudi tu polovica pridržana klubskim vestem. Omot tak kot pri prejšnjem. Vsebinskega je temu primerno zelo skromna. Zanimivo je le poročilo dr. Wilfrieda Wehrleja o avstr.-himalajski ekspediciji 1959, s ciljem Dhaulagiri, katere se je udeležil kot zdravnik. Še preden je bilo postavljeno zadnje taborišče, so pogrešili pri taborišču II udeleženca Roissa dne 25. IV. V domovini je povzročilo to različne komentarje in seveda tudi vsaj prikrito razočaranje, ker odprava po tolikšnih prejšnjih uspehih vrha ni mogla doseči. Iz taborišča VI sta sicer dvakrat poskusila priti na vrh Prein in Pasang Dawa Lama, a se jima zaradi silnega viharja ni posrečilo.

Vse je videti tako, da bo tisti, ki bo prvi stopil na ta vrh, deležen nič manjše slave od onih, ki so prvi stopili na Everest.

Dr. Pr.

Riccardo Cassin: DOVE LA PARETE STRAPIOMBA — V previsnih stenah. Založba Baldini & Castoldi, Milano 1958.

Končno knjiga iniciatorja današnjih najostrejših smeri v skali, ledu in snegu! V moderni fazi alpinizma, ki si namerno išče najtežavnejših smeri preko najtežjih sten, se plezalec ponavadi več ali manj specializira: za dolomit, za granit ali za led in sneg. Riccardo Cassin pa je bil zarisal svoje tri slovite smeri po vseh teh treh elementih in to tam, kjer se stene prevesijo preko navpičnice. V njegovi severni steni Zapadne Zinne je dosegel skrajno mejo težavnosti v dolomitu. Za-